

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring och temporär ändring av lagen om statsandelar till kommunerna samt om upphävande av en lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om statsandelar till kommunerna temporärt ändras så att giltighetstiden för de bestämmelser om samarbetsunderstöd som är i kraft till utgången av 2008 förlängs till utgången av 2012. Samtidigt föreslås att förutsättningarna för beviljande av samarbetsunderstöd ändras så att målen med kommun- och servicestrukturreformen och lagstiftningen därom bättre beaktas. Enligt förslaget ska finansministeriet kunna bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om kommunernas samarbete är betydande för översynen av servicestrukturen, utvecklande av servicen eller dess produktivitet samt stöder uppnåendet av de mål som ställs upp i lagen om en kommun- och servicestrukturreform. De föreslagna förutsättningarna ska tillämpas redan på understöd som beviljas 2008.

Det föreslås att samarbetsunderstöd ska beviljas för kostnader för utvecklingsverksamheten som hänför sig till ansökningsåret och

det följande året. För att understöd ska beviljas förutsätts att kommunerna har beslutat om att genomföra utvecklingsverksamhet. Det föreslås att finansministeriet beslutar om tidpunkten för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd. Det föreslås att statsunderstödslagens bestämmelser om återkrav och om avbrytande av utbetalningen av statsunderstöd tillämpas när detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Dessutom föreslås att bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning i lagen om statsandelar till kommunerna ändras. Finansministeriet som är statsbidragsmyndighet beslutar om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd.

Lagarna avses träda i kraft den 15 april 2008. Bestämmelsen om samarbetsunderstöd i 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna föreslås gälla temporärt till utgången av 2012.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE OCH BEDÖMNING AV NULÄGET	3
1.1 Giltighetstid för bestämmelserna om samarbetsunderstöd och förutsättningar för beviljande av det	3
1.2 Ansökan om samarbetsunderstöd och andra procedurbestämmelser	5
1.3 Tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning	6
2 FÖRESLAGNA ÄNDRINGAR	6
3 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	7
4 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	7
DETALJMOTIVERING	9
1 LAGFÖRSLAG	9
1.1 Lag om statsandelar till kommunerna	9
1.2 Lag om upphävande av en lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna..	10
2 IKRAFTTRÄDANDE	10
LAGFÖRSLAG	11
1. Lag om ändring och temporär ändring av lagen om statsandelar till kommunerna	11
2. Lag om upphävande av en lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna	13
BILAGA	14
PARALLELLTEXT	14
Lag om ändring och temporär ändring av lagen om statsandelar till kommunerna	14

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge och bedömning av nuläget**1.1 Giltighetstid för bestämmelserna om samarbetsunderstöd och förutsättningar för beviljande av det**

Bestämmelserna om samarbetsunderstöd fogades till lagen om statsandelar till kommunerna (1147/1996) genom lagen om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (1036/2004), som utfärdades den 3 december 2004. Bestämmelserna ingår i 13 a § som gäller temporärt från ingången av 2005 till utgången av 2008.

Enligt 13 a § 1 mom. kan inrikesministeriet under åren 2005—2008 bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om samarbetet mellan kommunerna är övergripande eller om det är betydande när det gäller ordnandet av tjänster samt ekonomin och utvecklingen i kommunerna. Med övergripande samarbete avses samarbete som överskrider förvaltningsområden enligt motiveringen till den nämnda bestämmelsen i regeringens proposition (RP 143/2004 rd). Samarbetet bör utgöra ett viktigt komplex med tanke på invånarna eller dem som anlitar tjänsterna. Samarbetet bör omfatta ett helt förvaltningsområde, en betydande del av det eller en viktig uppgift. De uppgifter som sköts i samarbete bör också bilda ett viktigt komplex med avseende på kommunernas ekonomi. Samarbetet kan ordnas som samarbete mellan kommunerna enligt 10 kap. i kommunallagen (365/1995), genom att en särskild annan juridisk person bildas eller genom att uppgiften beställs av en annan tjänsteproducent. Samarbetet kan förutom myndighetsuppgifter också gälla andra uppgifter, t.ex. stödtjänster, informationsförvaltning, bokföring eller löneadministration.

Till följd av lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007), nedan *ramlagen*, som trädde i kraft den 23 februari 2007, ändrades lagstiftningen om kommunernas samarbete på ett betydande sätt. Ramlagen är tidsbunden och gäller till utgången av 2012.

Enligt ramlagens 1 § är syftet med kommun- och servicestrukturreformen bl.a. att utgående från den kommunala demokratin stärka kommun- och servicestrukturen, utveckla sätten att producera och organisera servicen, förbättra produktiviteten och dämpa utgiftsökningen i kommunerna samt att skapa förutsättningar för att utveckla styrningen av den service som kommunerna ordnar. Ramlagens mål är en livskraftig, funktionsduglig och enhetlig kommunstruktur. Dessutom är lagens mål att i hela landet säkerställa service av hög kvalitet som är tillgänglig för invånarna. Servicestrukturen ska vara heltäckande och ekonomisk och den ska möjliggöra en effektiv användning av resurserna.

Enligt 4 § i ramlagen kommer kommun- och servicestrukturreformen att genomföras så att både kommunstrukturen och servicestrukturerna stärks. Kommunstrukturen stärks genom att kommuner sammanslås och genom att delar av kommuner ansluts till andra kommuner. Servicestrukturerna stärks genom att den service som förutsätter ett större befolkningsunderlag än en kommun sammanförs och genom att samarbetet mellan kommunerna utökas. Verksamhetens produktivitet förbättras också genom att kommunernas verksamhet effektiviseras när det gäller att ordna och producera service samt genom att stärka verksamhetsförutsättningarna för huvudstadsregionen och andra stadsregioner med problematisk samhällsstruktur.

Ramlagen innehåller bestämmelser om flera nya förpliktelser som gäller kommunernas samarbete, såsom i 5 § avsedda samarbetsområden och i 6 § avsedda samkommuner, som ansvarar för att ordna service som förutsätter ett stort befolkningsunderlag. Kommunerna håller på att skapa dessa strukturer som behövs för kommun- och servicestrukturreformen. Då den miniminivå för det kommunala samarbetet som lagen förutsätter har stigit i och med reformen, har förutsättningarna för beviljande av samarbetsunderstöd förlorat sin betydelse eftersom man där prioriterar inledande av kommunalt samarbete. Eftersom

man emellertid fortfarande har krävt att de projekt som beviljas samarbetsunderstöd är särskilt innovativa och betydande jämfört med nivån för landet i övrigt, har kravnivån för dessa projekt i praktiken stigit ännu högre. Man har ansett att förutsättningarna för beviljande inte kan sjunka under den miniminivå som fastställs enligt kommun- och servicestrukturreformen.

Hittills har samarbetsunderstöd enligt prövning beviljats tre gånger. År 2005 beviljades sammanlagt 500 000 euro för fem projekt. Då lämnades 34 ansökningar in. År 2006 beviljades sammanlagt 1 000 000 euro i understöd till åtta samarbetsprojekt. Även då lämnades totalt 34 ansökningar in. År 2007 beviljades sammanlagt 949 200 euro i samarbetsunderstöd till sex projekt. De enskilda understöden uppgick till 29 700—336 000 euro. Sammanlagt 20 ansökningar om samarbetsunderstöd lämnades in till inrikesministeriet. År 2007 kunde det anslag som reserverats för samarbetsunderstöd inte användas helt och hållet, eftersom det inte fanns tillräckligt många sökande som uppfyllde kriterierna. I statsbudgeten för 2008 har för betalning av samarbetsunderstöd enligt 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna samt för understöd till samkommunen för landskapet Kajanaland reserverats ett anslag om sammanlagt högst 2 000 000 euro, varav högst 1 000 000 euro till samkommunen för landskapet Kajanaland.

Kommunerna har ansökt om samarbetsunderstöd för synnerligen varierande projekt. Understöd har bl.a. sökts för nya typer av projekt och omfattande projekt som gäller kommunal service, regionala projekt för serviceproduktion och projekt av nätverkstyp där datatekniska möjligheter utnyttjas. Understöd har beviljats projekt av ovan nämnd typ. Däremot har exempelvis kommunernas gemensamma byggnadsinvesteringar i allmänhet inte ansetts uppfylla kriterierna för övergripande och betydande projekt. Vid bedömningen av ansökningarna 2006—2007 fäste inrikesministeriet särskild uppmärksamhet vid den typ av samarbete som stöder målen med den pågående kommun- och servicestrukturreformen och vid sådana nya sätt eller strukturer för att ordna funktionerna som kan anses vara av allmän betydelse för

utvecklandet av kommunernas samarbete. År 2007 har bildandet av samarbetsområden som förutsätts enligt 5 § i ramlagen och av samkommuner enligt 6 § i ramlagen inte som sådant utgjort en tillräcklig grund för att bevilja understöd. Samarbetsprojektens omfattande och betydande karaktär har bedömts i relation till situationen i hela landet och till andra aktuella kommunala samarbetsprojekt i landet. Ovan nämnda bedömningsgrunder framgår också av ett brev angående ansökan om samarbetsunderstöd som inrikesministeriet har riktat till kommunerna.

Enligt programmet för Matti Vanhanens andra regering kommer giltighetstiden för de bestämmelser som gäller stödjandet av ett djupgående samarbete mellan kommunerna att förlängas till 2009—2012. Enligt programmet kommer regeringen medvetet att fortsätta genomförandet av kommun- och servicestrukturreformen i enlighet med ramlagen, de fastställda kriterierna och tidtabellen. I regeringsprogrammet framhävs också behovet av att utveckla produktiviteten i verksamheten. Produktiviteten främjas genom en utveckling av verksamhetskulturen, serviceprocesserna och produktivitetmätarna. Av regeringsprogrammet framgår att för att servicen ska kunna tryggas krävs en stark ekonomisk grund samt nya sätt att ordna och producera servicen. Regeringen har förbundit sig att främja partnerskap i serviceproduktionen mellan den offentliga, privata och tredje sektorn. Dessutom sporrar införandet av beställar-utförarmodeller och utvecklas instrument för att övervaka kvaliteten på servicen. Enligt regeringsprogrammet kommer också kommunernas förutsättningar för forskning, produktutveckling och serviceinnovationer att förbättras.

I november 2007 tillsatte inrikesministeriet ett projekt Kommunernas bästa servicepraxis för att komplettera och snabba upp kommun- och servicestrukturreformen. Projektet ska främja att kommunernas serviceproduktion läggs om, att produktiviteten och effektiviteten ökar och att goda exempel och innovationer sprids. Projektet beaktar andra aktuella likartade insatser som genomförs av stats- och kommunalförvaltningen och andra aktörer.

När det gäller förutsättningarna för beviljande av samarbetsunderstöd bör man beakta de nya strukturer som kommun- och servicestrukturreformen ger upphov till och ramlagens och regeringsprogrammets mål för utvecklande av verksamhetens produktivitet och servicekvaliteten. Eftersom samarbetsstrukturerna mellan kommunerna förnyas redan till följd av kommun- och servicestrukturreformen, bör samarbetsunderstödet inriktas särskilt på att utveckla och effektivisera serviceproduktionen.

De uppgifter enligt lagen om statsandelar till kommunerna som tidigare hörde till inrikesministeriet överfördes på finansministeriet från början av 2008.

1.2 Ansökan om samarbetsunderstöd och andra procedurbestämmelser

Enligt 13 a § 1 mom. i lagen om statsandelar till kommunerna kan samarbetsunderstöd beviljas bara för kostnader som föranleds av att samarbetet inleds. Enligt regeringens proposition kan understöd inte beviljas bara för kostnader för utredning av samarbete, utan för att understöd ska beviljas förutsätts att kommunerna har beslutat om samarbete. Som kostnader i inledningsfasen kan även beaktas kostnader för utredning av samarbete.

Enligt 2 mom. i ovan nämnda paragraf kan kommunerna hos finansministeriet ansöka om samarbetsunderstöd det år då samarbetet inleds och det följande året. Enligt propositionen betraktas som begynnelseår för samarbetet det år då samarbetet enligt samarbetsavtalet mellan kommunerna huvudsakligen ska inledas. I praktiken har det visat sig problematiskt att tolka vilket år som bör betraktas som begynnelseår för samarbetet. Bestämmelsen har tolkats så att begynnelseår är det år då kommunen ansöker om understöd, om det finns ett beslut om att inleda samarbete. Man har således ansett att understöd kan sökas exempelvis redan innan den egentliga gemensamma serviceproduktionen inleds. Inrikesministeriet, som hade hand om ansökningarna till utgången av 2007, har lagt märke till att kommunerna har ett särskilt behov av understöd för att kunna täcka kostnaderna för beredningen av inledandet av samarbete

redan innan den egentliga verksamheten börjar.

Enligt paragrafens 2 mom. ska ansökan om samarbetsunderstöd göras före utgången av april under respektive år. Ansökan om samarbetsunderstöd för samarbete som ska inledas 2008 ska dock göras före utgången av april 2008. I praktiken har förfarandet med en ansökningstid som infaller en gång om året före utgången av april visat sig alltför osmidigt. Ansökningstiden bör varje år på ett ändamålsenligt sätt kunna anpassas i synnerhet till tidtabellen för kommun- och servicestrukturreformen och till hur den framskrider.

Enligt 3 mom. ska finansministeriet innan understöd beviljas höra den myndighet som kan bevilja statsandel eller statsunderstöd till samarbetsprojekt med stöd av någon annan lag eller av de anslag som i statsbudgeten anvisats för något annat ändamål än samarbetsprojekt. Enligt propositionen kan denna typ av annan offentlig finansiering som beviljats samarbete beaktas i understödets belopp. I praktiken har inrikesministeriet angående ansökningarna hört social- och hälsovårdsministeriet, undervisningsministeriet, handels- och industriministeriet, miljöministeriet samt förvaltningsområden som lyder under dessa. Ansökningarna har dessutom bedömts ur inrikesministeriets och KommunIT-projektets synvinkel. Nämnda projekt har verkställts av inrikesministeriet och från ingången av 2008 av finansministeriet och syftar till att stärka och intensiviera kommunernas samarbete inom informationsförvaltning. Dessutom har man utrett ansökningarnas förhållande till understöden för förhandsutredningar som gäller kommunsammanslagningar, kommunernas sammanslagningsunderstöd och samarbetsunderstöden för det föregående året.

Enligt paragrafens 4 mom. betalas samarbetsunderstödet till kommunerna i en post senast före utgången av september under vart och ett finansår. Bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning har i praktiken visat sig vara för osmidig. Beviljandet och utbetalningen av samarbetsunderstöd försvårades exempelvis 2007 av att den i lagen avsedda tidpunkten för utbetalning var så nära den tidpunkt då kommunerna skulle lämna in sina utredningar och genomförandeplaner i anslutning till kommun- och servicestrukturre-

formen. Tidpunkten för betalning av understöd bör varje år på ett ändamålsenligt sätt kunna anpassas i synnerhet till den tidtabell som gjorts upp för kommun- och servicestrukturreformen och till hur den framskrider.

För det fall att samarbetsunderstödet inte används för de kostnader som förädlas av den inledande fasen av samarbetet, att samarbete trots ett avtal inte inleds eller att tillvägagångssättet vid ansökan om understöd i övrigt är felaktigt, hänvisas det i 5 mom. i ovan nämnda paragraf till vissa bestämmelser i statsunderstödslagen (688/2001). Enligt ikraftträdandebestämmelserna ska momentet i fråga tillämpas på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av lagen även efter år 2008.

1.3 Tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning

Enligt 13 § i lagen om statsandelar till kommunerna kan finansieringsunderstöd enligt prövning beviljas en kommun som i första hand på grund av exceptionella eller tillfälliga kommunalekonomiska svårigheter är i behov av ökat ekonomiskt stöd. Lagens 17 § innehåller bestämmelser om betalning av statsandelar och finansieringsunderstöd. Enligt paragrafens 1 mom. betalas finansieringsunderstöd till kommunen senast den 11 december under finansåret. Enligt regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (RP 134/1997 rd) föreslogs att finansieringsunderstödet betalas till kommunerna före finansårets utgång. Under riksdagens behandling ändrades tidtabellen för utbetalningen på förslag av förvaltningsutskottet (FvUB 18/1997 rd) så att utbetalningen följer samma tidtabell som utbetalningen av statsandelar, nämligen att den sker senast den 11 december under finansåret. Avsikten med att tidigare lägga betalningstidpunkten var att förbättra kommunens betalningsberedskap inför årsskiftet.

Bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning har i praktiken visat sig vara för osmidig. Det har varit problematiskt att följa den i synnerhet i situationer där det anslag som reserverats för finansieringsunderstöd enligt

prövning ändrats under året exempelvis i statens tilläggsbudget.

2 Föreslagna ändringar

Det föreslås att giltighetstiden för 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna, som gäller samarbetsunderstöd, förlängs till utgången av 2012. Samtidigt föreslås att förutsättningarna för beviljande av samarbetsunderstöd ändras redan från 2008 så att de bättre beaktar målen med kommun- och servicestrukturreformen och lagstiftningen därom. När det gäller förutsättningarna för beviljande ska man i stället för att betona inledandet av kommunalt samarbete lägga vikt vid att servicen och produktiviteten utvecklas inom de nya strukturer som uppkommer till följd av kommun- och servicestrukturreformen. Enligt förslaget ska finansministeriet kunna bevilja kommunerna samarbetsunderstöd, om samarbetet är betydande för översynen av servicestrukturen, utvecklande av servicen eller dess produktivitet. En förutsättning är dessutom att utvecklingsverksamheten stöder uppnåendet av de mål som ställs i lagen om en kommun- och servicestrukturreform.

Enligt förslaget ska samarbetsunderstöd fortfarande kunna beviljas under två år. Understödet ska rikta sig till kostnader för utvecklingsverksamhet under ansökningsåret och det följande året. För att understöd ska beviljas förutsätts att det finns ett beslut om att genomföra utvecklingsverksamhet. Det föreslås att bestämmelserna om tidpunkten för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd slopas. Finansministeriet ska besluta om tidpunkten för ansökan och utbetalning.

Till paragrafen om samarbetsunderstöd ska fogas en hänvisning till den paragraf i statsunderstödslagen enligt vilken statsbidragsmyndigheten genom ett beslut också kan bestämma att utbetalningen av statsunderstöd ska upphöra samt att ett redan utbetalt statsunderstöd ska återkrävas, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Det föreslås att bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning i lagen om statsandelar till kommunerna ändras så att finansministeriet som är statsbidragsmyndighet beslutar om

tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd.

3 Propositionens konsekvenser

Syftet med att förlänga giltighetstiden för bestämmelserna om samarbetsunderstöd är att sporra kommunerna att förnya servicesystemet i överensstämmelse med målen för kommun- och servicestrukturreformen och att utveckla servicen så att den fungerar bättre och är produktiv.

Avsikten med den föreslagna ändringen av bestämmelserna om tidpunkten för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd samt betalning av finansieringsunderstöd är att få en smidigare praxis för beviljande och utbetalning av understöd.

I statsbudgeten för 2008 har för betalning av samarbetsunderstöd enligt 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna samt för understöd till samkommunen för landskapet Kajanaland beviljats ett anslag om högst 2 000 000 euro, varav högst 1 000 000 euro till samkommunen för landskapet Kajanaland. Anslaget finns under finansministeriets moment Sammanslagingsunderstöd till kommunerna och kommunindelningen samt understöd till kommunsamarbete (26.97.32). Enligt de godkända ramarna för statsfinanserna 2008—2011 reserveras årligen ett anslag om 1 000 000 euro för genomgripande samarbete mellan kommunerna. Avsikten är att de föreslagna samarbetsunderstöden ska finansieras med de anslag som reserverats i statsbudgeten för respektive år och inom ramarna för statsfinanserna.

4 Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid inrikesministeriet och från ingången av 2008 vid finansministeriet. Utlåtande om utkastet till regeringens proposition har getts av finansministeriet, miljöministeriet, arbets- och näringsministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och Finlands Kommunförbund.

Remissinstanserna ansåg att man överlag kan understöda att giltighetstiden för bestämmelserna om samarbetsunderstöd förlängs och att förutsättningarna för beviljande

av understöd ändras i enlighet med propositionen.

Finansministeriet understödde de föreslagna ändringarna beträffande samarbetsunderstödet och tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning. Finansministeriet föreslog emellertid att man överväger att kombinera samarbetsunderstödet, som är oproportionerligt arbetskrävande med avseende på ansökningsprocessen, med andra projektpengar som stöder det kommunala samarbetet. Möjligheten att kombinera dessa bör övervägas i samband med att över synen av det statsandelssystem som ska träda i kraft vid ingången av 2010 bereds.

Miljöministeriet fäste i sitt utlåtande uppmärksamhet vid förutsättningarna för beviljande av samarbetsunderstöd. Utöver den kommunala servicen bör förutsättningarna i större utsträckning även omfatta kommunalt samarbete som gäller förenhetligande av generalplaneringen eller av samhällsstrukturen i övrigt eller i fråga om markanvändning, boende och trafik.

Enligt arbets- och näringsministeriet bör man i kriterierna för beviljande av samarbetsunderstöd eller i motiven till lagförslaget beakta vissa mål enligt regeringsprogrammet, nämligen nya sätt att ordna och producera servicen samt sporrande av att beställarutförarmodeller införs, främjande av kundernas påverknings- och valmöjligheter samt tryggnad av lika konkurrensbetingelser inom den offentliga och privata näringsverksamheten. Nya sätt att ordna servicen bör också stöda utvecklandet och införandet av nya serviceinnovationer. Dessutom föreslog arbets- och näringsministeriet att det till paragrafen om samarbetsunderstöd fogas en hänvisning till den paragraf i statsunderstödslagen enligt vilken statsbidragsmyndigheten genom ett beslut också kan bestämma att utbetalningen av statsunderstöd ska upphöra samt att ett redan utbetalt statsunderstöd ska återkrävas, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning.

Undervisningsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet hade inget att anmärka på med anledning av propositionen.

Finlands Kommunförbund fäste i sitt utlåtande särskild uppmärksamhet vid bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning av fi-

nansieringsunderstöd enligt prövning. Kommunförbundet anser att bestämmelsen om tidpunkten för utbetalning bör bibehållas och att man vid formuleringen av den kunde be-

akta den tidtabell som behandlingen av statens tilläggsbudget eventuellt kräver.

Remissinstansernas preciseringar avseende motiven har beaktats i mån av möjlighet.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om statsandelar till kommunerna

13 a §. Samarbetsunderstöd. Den föreslagna nya 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna ersätter bestämmelserna om samarbetsunderstöd i lagen om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (1036/2004) som trädde i kraft vid ingången av 2005, vilka samtidigt föreslås bli upphävda på grund av regleringsteknisk klarhet.

Det föreslås att de i paragrafens 1 mom. avsedda förutsättningarna för beviljande av understöd ändras. Enligt gällande lag kan samarbetsunderstöd beviljas för att inleda övergripande kommunalt samarbete eller samarbete som är betydande när det gäller ordnandet av tjänster samt ekonomin och utvecklingen i kommunerna. Det föreslås att förutsättningarna för beviljande ändras så att man i stället för att betona inledandet av kommunalt samarbete lägger vikt vid att utveckla en fungerande och produktiv service i fråga om de nya strukturer som uppkommer till följd av kommun- och servicestrukturreformen. Dessutom bör utvecklingsverksamheten stöda uppnåendet av målen för kommun- och servicestrukturreformen.

Finansministeriet ska således kunna bevilja samarbetsunderstöd, i främsta hand om det kommunala samarbetet är betydande för översynen av servicestrukturen, utvecklandet av servicen eller produktiviteten. Med service avses i bestämmelsen olika kommunala funktioner i mycket vid mening. Samarbetsunderstöd skulle således vid sidan av den egentliga serviceverksamheten även kunna omfatta exempelvis förebyggande arbete inom olika förvaltningsområden eller kommunalt samarbete som innefattar samordning av markanvändning, boende och trafik. Samarbetets betydande karaktär bör bedömas i relation till situationen som helhet i landet och till andra aktuella kommunala utvecklingsprojekt. Enligt förslaget ska utvecklingsverksamheten vara betydande på riksnivå för att den ska beviljas understöd. Då det gäller att bedöma detta kan man bl.a. fästa uppmärksamhet

vid om samarbetsformen i fråga är av allmän betydelse för utvecklandet av det kommunala samarbetet, om det är fråga om nya sätt eller strukturer för att ordna funktionerna och om utvecklingsverksamheten är innovativ. Vid bedömningen kan man också utnyttja resultaten av det ovan nämnda projektet ”Kommunernas bästa servicepraxis”.

Vidare ska utvecklingsverksamheten stöda uppnåendet av de mål som ställs i lagen om en kommun- och servicestrukturreform. Vid bedömningen av detta krav bör man fästa vikt vid syftet med kommun- och servicestrukturreformen enligt 1 § i ramlagen och målen med ramlagen. Enligt paragrafens 1 mom. är syftet med kommun- och servicestrukturreformen bl.a. att utgående från den kommunala demokratin stärka kommun- och servicestrukturen, utveckla sätten att producera och organisera servicen, förbättra produktiviteten och dämpa utgiftsökningen i kommunerna samt att skapa förutsättningar för att utveckla styrningen av den service som kommunerna ordnar. Enligt paragrafens 2 mom. är ramlagens mål en livskraftig, funktionsduglig och enhetlig kommunstruktur. Dessutom är lagens mål att i hela landet säkerställa service av hög kvalitet som är tillgänglig för invånarna. Servicestrukturen ska vara heltäckande och ekonomisk och den ska möjliggöra en effektiv användning av resurserna.

Enligt förslaget kan samarbetsunderstöd beviljas 2008—2012. Ovan nämnda nya förutsättningar för beviljande föreslås bli tillämplade redan på de understöd som beviljas 2008.

Enligt förslaget ska gällande bestämmelser om ansökan om understöd som ingår i paragrafens 2 mom. ersättas med bestämmelser om vilka kostnader samarbetsunderstöd kan beviljas för. Bestämmelser om tidpunkten för ansökan om samarbetsunderstöd föreslås ingå senare i 4 mom.

Samarbetsunderstöd ska fortfarande kunna beviljas för två år, som bestäms utifrån den tidpunkt då understödet söks. Understöd kan beviljas för kostnader som föranleds av utvecklingsverksamhet det år då ansökan om understöd har lämnats till finansministeriet

och det följande året. Understödet kan inte användas till att täcka kostnader föranledda av sedvanlig service. För att understöd ska beviljas krävs att det finns ett beslut om genomförande av utvecklingsverksamhet i kommunerna eller samkommunen i fråga. Ett beslut krävs för att det inte ska råda oklarhet om projektets syfte, deltagare eller tidtabell. Enligt förslaget ska man efter att beslutet har fattats kunna beakta kostnaderna i inledningsfasen även under den tid som föregick beslutet. Sådana kostnader som kan beaktas vid beredningen av utvecklingsverksamheten och inledandet av verksamheten är exempelvis utbildningskostnader, lönekostnader, investeringar i datateknik och hyror.

Paragrafens 3 *mom.* föreslås förbli oförändrat i sak.

Enligt paragrafens 4 *mom.* ska finansministeriet besluta om tidpunkten för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd. Det föreslås att gällande bestämmelser om att understöd ska sökas före utgången av april respektive år och att understöd betalas ut före utgången av september varje finansår slopas. Förslaget kommer att göra understödsförfarandet smidigare. Eftersom finansministeriet beslutar om tidpunkterna för ansökan och betalning, kan ministeriet ändamålsenligt beakta bl.a. tidtabellen för hur kommun- och servicestrukturprojektet framskrider.

Enligt förslaget ska till förteckningen i paragrafens 5 *mom.* över de bestämmelser i statsunderstödslagen som ska tillämpas på samarbetsunderstöd fogas en hänvisning till 22 § 3 *mom.* i statsunderstödslagen. Enligt nämnda moment kan statsbidragsmyndigheten genom beslut också bestämma att utbetalningen av statsunderstödet ska upphöra samt att ett redan utbetalt statsunderstöd ska återkrävas, om detta förutsätts i Europeiska gemenskapens lagstiftning. Bestämmelsen kan i praktiken exempelvis gälla situationer där bestämmelser om statligt stöd tillämpas

på kommunernas samarbete med privata sektorn eller tredje sektorn.

17 §. Utbetalning. Det föreslås att bestämmelsen i den sista meningen i paragrafens 1 *mom.* som gäller tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd enligt prövning ändras. Finansministeriet som är statsbidragsmyndighet beslutar om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd. Utgångspunkten är att finansieringsunderstöd i likhet med gällande lag fortfarande ska betalas senast den 11 december under finansåret, men i fråga om utbetalningen ska man smidigare kunna beakta exempelvis den tidtabell som behandlingen av statens tilläggsbudget eventuellt kräver.

1.2 Lag om upphävande av en lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

Med tanke på den regleringstekniska klarheten föreslås att den lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (1036/2004) som trädde i kraft från ingången av 2005 och som innehåller gällande bestämmelser om samarbetsunderstöd upphävs genom lag. Den föreslagna nya 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna ersätter nämnda, tidigare bestämmelser.

2 Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 15 april 2008. Den nya 13 a § i lagen om statsandelar till kommunerna föreslås gälla temporärt till utgången av 2012. Lagens 13 a § 5 *mom.* ska tillämpas på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av denna lag även efter den 31 december 2012.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***1.****Lag****om ändring och temporär ändring av lagen om statsandelar till kommunerna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 17 §
1 mom., sådant det lyder i lag 1102/1997, samt
fogas temporärt till lagen en ny 13 a § som följer:

4 kap
**Allmän statsandel och finansieringsunder-
stöd**

13 a §

Samarbetsunderstöd

Finansministeriet kan under 2008—2012 bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om samarbetet mellan kommunerna är betydande för översynen av kommunernas servicestruktur för utvecklandet av servicen eller för dess produktivitet samt stöder uppnåendet av de mål som ställs upp i lagen om en kommun- och service-strukturreform (169/2007).

Samarbetsunderstöd kan beviljas kommunen under ansökningsåret och under det följande året för kostnader som föranleds av utvecklingsverksamhet. Samarbetsunderstöd kan beviljas för utvecklingsverksamhet endast om ett beslut om genomförande har fattats.

Om kommunerna söker samarbetsunderstöd för sådant samarbete för vilket en annan myndighet kan bevilja statsandel eller statsunderstöd med stöd av någon annan lag eller

av anslag som i statsbudgeten anvisats för något annat ändamål, ska finansministeriet höra denna myndighet innan stöd beviljas.

Finansministeriet beslutar om tidpunkterna för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd.

På samarbetsunderstödet tillämpas dessutom följande bestämmelser i statsunderstödslagen (688/2001):

- 1) 14 § om statsunderstödstagarens skyldighet att lämna uppgifter,
- 2) 15 § om statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift,
- 3) 16 § om granskningsrätt,
- 4) 17 § om utförande av granskning,
- 5) 18 § om handräckning,
- 6) 19 § om avbrytande av utbetalning,
- 7) 20 § 1 mom. om återbetalning av statsunderstöd,
- 8) 21 § om skyldighet att återkräva statsunderstöd,
- 9) 22 § 3 mom. om återkrav enligt prövning av statsunderstöd,
- 10) 24 § om ränta,
- 11) 25 § om dröjsmålsränta,
- 12) 26 § om jämkning av det belopp som ska återbetalas,
- 13) 28 § om tiden för återkrav,

- 14) 29 § 2 mom. om preskription av återbetalningsskyldigheter,
15) 30 § om kvittning.

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. Statsbidragsmyn-

digheten beslutar om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd.

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 13 a § gäller till och med den 31 december 2012.

Lagens 13 a § 5 mom. tillämpas på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av denna lag även efter den 31 december 2012.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om upphävande av en lag om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

Genom denna lag upphävs ^{1 §} lagen av den 3 december 2004 om ändring av lagen om statsandelar till kommunerna (1036/2004). ^{2 §} Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 8 februari 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Förvaltnings- och kommunminister *Mari Kiviniemi*

1.

Lag**om ändring och temporär ändring av lagen om statsandelar till kommunerna**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 20 december 1996 om statsandelar till kommunerna (1147/1996) 17 §
1 mom., sådant det lyder i lag 1102/1997, samt
fogas temporärt till lagen en ny 13 a § som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap

**Allmän statsandel och finansieringsunder-
stöd**

13 a §

Samarbetsunderstöd

Finansministeriet kan under 2008—2012 bevilja kommunerna samarbetsunderstöd enligt prövning, om samarbetet mellan kommunerna är betydande för översynen av kommunernas servicestruktur för utvecklandet av servicen eller för dess produktivitet samt stöder uppnåendet av de mål som ställs upp i lagen om en kommun- och servicestruktureform (169/2007).

Samarbetsunderstöd kan beviljas kommunen under ansökningsåret och under det följande året för kostnader som föranleds av utvecklingsverksamhet. Samarbetsunderstöd kan beviljas för utvecklingsverksamhet endast om ett beslut om genomförande har fattats.

Om kommunerna söker samarbetsunderstöd för sådant samarbete för vilket en annan myndighet kan bevilja statsandel eller statsunderstöd med stöd av någon annan lag eller av anslag som i statsbudgeten anvisats för något annat ändamål, ska finansministeriet höra denna myndighet innan stöd beviljas.

Finansministeriet beslutar om tidpunkterna för ansökan om och utbetalning av samarbetsunderstöd.

På samarbetsunderstödet tillämpas dessutom följande bestämmelser i statsunderstödslagen (688/2001):

- 1) 14 § om statsunderstödstagarens skyldighet att lämna uppgifter,*
- 2) 15 § om statsbidragsmyndighetens tillsynsuppgift,*
- 3) 16 § om granskningsrätt,*
- 4) 17 § om utförande av granskning,*
- 5) 18 § om handräckning,*
- 6) 19 § om avbrytande av utbetalning,*
- 7) 20 § 1 mom. om återbetalning av statsunderstöd,*
- 8) 21 § om skyldighet att återkräva statsunderstöd,*
- 9) 22 § 3 mom. om återkrav enligt prövning av statsunderstöd,*
- 10) 24 § om ränta,*
- 11) 25 § om dröjsmålsränta,*
- 12) 26 § om jämkning av det belopp som ska återbetalas,*
- 13) 28 § om tiden för återkrav,*
- 14) 29 § 2 mom. om preskription av återbetalningsskyldigheter,*
- 15) 30 § om kvittning.*

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. Finansieringsunderstöd betalas till kommunen senast den 11 december under finansåret.

17 §

Utbetalning

Statsandelarna, i vilka har beaktats den på skatteinkomsterna baserade utjämningen av statsandelarna enligt 7 §, betalas ministerievis till statsbidragstagaren från ingången av finansåret månatligen i lika stora poster senast den 11 varje månad. *Statsbidragsmyndigheten beslutar om tidpunkten för utbetalning av finansieringsunderstöd.*

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 13 a § gäller till och med den 31 december 2012.

Lagens 13 a § 5 mom. tillämpas på samarbetsunderstöd som beviljats med stöd av denna lag även efter den 31 december 2012.

16
Gällande lydelse

RP 4/2008 rd
Föreslagen lydelse

*Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
